

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

ערש"ק פרשת "תולדות" כוז' בוזשיון תשע"ב גליון מס' 296

שבת מברכין זוויע כסלו
ר"ח: יום ראשון
דמוכיל: בליל שבת
בשעות 6 בערב
דק' 16 ז'

"השקעה נכונה!"

ישנה אימרה של חז"ל במסכת ברכות (ה.) שעל כל יהודי לדעת ולשנן השכם והערב, ומפני חשיבות הדבר נצטט מילה במילה. "אמר רבי לוי בר חמא, אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע, שנאמר "רגזו ואל תחטאו". אם נצחו מוטב ואם לאו, יעסוק בתורה, שנאמר: "אמרו בלבבכם". אם נצחו מוטב ואם לאו, יקרא קריאת שמע, שנאמר: "על משכבכם". אם נצחו מוטב ואם לאו, יזכור לו יום המיתה, שנאמר: "ודומו סלה". נמצינו למדים שישנם מספר תרופות פלאים להלחם כנגד יצר הרע, אך את עלית על כולנה "יזכור לו יום המיתה" - זהו ה"מכה בפטיש" על קודקודו של יצר הרע, שלא עוזב אותנו אף לרגע חלילה... החל מהשכמת הבוקר ועד לקריאת שמע שעל המיטה ועד בכלל... לאור כל זאת, יפלא הדבר שבעה, ענין הכתוב בפרשה: "ויאמר עשיו הנה אנוכי הולך למות ולמה זה לי בכורה... ויבו עשיו את הבכורה". עשיו נזכר ביום המיתה, שעל פי חז"ל זו התרופה המנוסה והבדוקה ביותר כנגד היצר הרע, ולא זאת בלבד שמודע הוא לכך, אלא אף "חש" זאת על בשרו, וכמו שהתורה הקדושה מבארת זאת הדק היטב: "הנה אנוכי הולך למות...". אולם התוצאה?! ממש אכזבה גדולה, ולא זאת בלבד שהתרופה הנפלאה לא הועילה לרפא את עשיו מחוליו, אלא ההיפך הוא הנכון, "ויבו עשיו את הבכורה". זאת התוצאה הבלתי מרשימה כלל ועיקר, של תרופת הפלאים המובאת בחז"ל, והדבר לכאורה אינו מובן כלל ועיקר! אולם, על מדוכה זאת כבר עמד הגה"ק רבי אליהו לופיאן זצ"ל ב"לב אליהו", הרוה את נפשנו ונתן מרגוע לרוחינו בצוף אמריו. אמת, תרופת חז"ל "יזכיר לו את יום המיתה", הינה הפעולה החשובה והמועילה ביותר. אמת, בדוקה היא ומנוסה, אך, פרט נוסף שעלינו לדעת שמרשם זה פועל רק למי שבשם ישראל יכונה, המאמין ויודע שהעולם הזה ארעי וחולף ועולם הבא הוא עולם הנצח ואכילת המוכן, וכמאמר חז"ל: מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, אך מי שלא טרח בערב שבת - מה יאכל בשבת?! כאשר יהודי מזכיר לעצמו ידיעה חשובה זאת, נוסך הוא בעצמותיו כוחות נפלאים, אוזר חלציו ונלחם ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, בכדי לזכות לתענוגי נצח בעולם הבא! אך גוי שאינו מבין מימינו ומשמאלו ואין לו אלא מה שענינו רואות, דהיינו, העולם הזה ותענוגיו, כאשר נזכר הוא ביום המיתה, ממהר הוא לנסות ולנצל עוד טיול מסביב לעולם... עוד הנאה חולפת ומדומה... אחים יקרים, מעתה אלינו, הדברים מכוונים בעיקר למבוגרים שבינו, אך גם הצעירים יזכו להיות מבוגרים הרבה יותר מהר ממה שהם חושבים... וממילא כדאי לכולנו להטות אוזן לשאלה קשה במיוחד, היכן אנו משקיעים את מיטב זמננו במשך היום? תחילה, נשאל כמה זמן משקיעים אנו עבור "הפרנסה"? (שלמען האמת קצובה כבר מראש השנה...) האם עבור העולם הבא אנו משקיעים אפילו מחצית מהזמן שאנו משקיעים עבור הפרנסה? שהרי אם עבור עולם חולף אנו משקיעים הרבה יותר, נראה שעדיין לא התחלנו לשנן מאמר חז"ל "יזכור לו יום המיתה". כדאי להתחיל כבר עכשיו, פן מחר יהיה מאוחר! נשריש הדברים בליבנו, ונזכה שה' יתברך יהיה בעזרנו!

זהירות שורף!

יצחק אבינו הולך ומזדקן. הוא רוצה לברך את בנו בכורו לפני מותו. אין הוא יודע שעשיו בנו הגדול, מכר את בכורתו ליעקב אחיו הקטן עבור נזיד עדשים. הוא קורא לעשיו ומצווהו ללכת לצד ציד מן ההפקר, לעשות לו מטעמים כאשר אהב, בעבור תברכהו נפשו טרם מותו. רבקה אמינו, שהיתה נביאה, יודעת על הנעשה. היא קוראת ליעקב בנה האהוב ומצוה אותו למהר ולהביא שני גדיי עזים משלה, שתוכל לעשות מטעמים לאביו כאשר אהב, כדי שיבוא לקבל את הברכה להמשכת השושלת של עם ישראל. יעקב חושש ואומר לאימו: "הן עשיו אחי איש שעריר ואנוכי איש חלק - אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה". אחרי שרבקה אימנו מרגיעה את בנה ומניחה את דעתו, הולך יעקב אבינו בזריזות לקיים את ציווי אימו. הדבר מתקיים ויעקב אבינו זוכה לברכה בדין, ברכה ששויה לא יסולא בפז. ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש. יעבודך עמים וישתחוו לך לאומים, הוה גביר לאחריך וישתחוו לך בני אימך, אורריך אורו ומברכך ברוך". אך שיצא יעקב מאת פני יצחק אביו, עשיו הרשע בא מצידו. ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו. ויאמר לאביו: יקום אבי ויאכל מציד בנו בעבור תברכני נפשך". אך האמת לא מאחרת לטפוח על פניו. הברכה ניתנה לאחיו הקטן המובחר ממנו, וגם יצחק מסכים לכך ואומר: "גם ברוך יהיה". כשמוע עשיו את דברי יצחק אביו, צועק הוא צעקה גדולה ומרה עד מאוד ומוריד שלוש דמעות מעיניו. עם כל זה שהברכות ניתנו בדין ליעקב אבינו ורוח הקודש הסכימה עם זאת, בכל זאת אחרי בערך אלף מאתיים וחמישים שנה, זעקתו של עשיו נשאה פרי, עת צאצאו - המן, גרם לצאצא יעקב אבינו - מרדכי היהודי, לזעוק צעקה גדולה ומרה בשושן הבירה. ועוד נאמר, שגאולת ישראל תלויה בבכי דהיינו, כשתכלה זכות הדמעות שבעה עשיו לפני אביו, אזי יגאלו. אחים ואחיות יקרים, לפנינו הוכחה נפלאה על כמה מדקדק הקב"ה בכבוד הזולת ופגיעתו. נזהר ונשמר כמאש ממש, ונרבה בכבוד חברינו, והיה זה שכרינו.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
17:53	17:15	16:15	ת"א
17:45	17:15	16:01	י-ם
17:40	17:14	16:05	חיפה
17:45	17:17	16:19	ב"ש

הפסרת השבוע: "מחר חודש"

מוטעמים לשבת

שהאמין בתחילה לכזבי עשוי מבלי להרהר אחריו ולפקפק בהתחזותו, לא גילה לו הקדוש ברוך הוא את האמת. כי מענישים את האדם על דבר שהיה לו להבין בו ולא הבין. כמו שאמרו בספר חסידים על וידויו של בלעם: "חטאתי כי לא ידעתי כי מלאך ה' ניצב לקראתי". חטאתי - בכך שלא ידעתי, כי אי הידיעה אף היא חטא... (מעין השבוע)

"ראה ריוז בני כריזו השדה... ויתן לך האלוקים" (כו,כב)

יצחק אבינו ציין בהתפעלות: "ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'. ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ, ורוב דגן תירוש". מה הקשר בין ההקדמה לברכה? אלא, הסביר רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל, כך רמו יצחק לבנו אהובו: ראה, בני, הבורא יתברך הכין עבורנו פירות וירקות למאכל, כדי לקיים את גופנו. אבל בחסדו הגדול נתן בהם גם ריח טוב, כדי להשיב בו את נפשנו! לפיכך, כשאני מברך אותך בברכות גשמיות לרוב שפע וטובה, אל תשכח את בחינת הריח, לטפח גם את הנשמה. (מעין השבוע)

האכילה והשתיה ממלאות את כל ישותו ואין לפניו לא בכורה ולא עבודה. אולם, משבא יעקב, שאינו להוט כל כך אחרי האכילה והשתיה, והדות לעבודתו וחריצותו, עמלו ויגעו, הוא רוכש לו את הבכורה, את היד העליונה על כל ערכי הרוח - אזי בא עשוי לכלל כעס וצווח, כי יעקב רימהו - "ויעקבני זה פעמים"... עשיו! כלום שכחת כבר, כי בגלל עצלנותך ותאוותיך זרקת את הבכורה במו ידיך, ויעקב זכה בה על ידי חריצות ועמל, על ידי מיעוט אכילה ושתייה, ולא על ידי רמאות...

(מענה של תורה)

"ויקרא את עשיו בנו הגדול" (כו,א)

שאל רבינו משה יחזקאל צלאח זצ"ל מבגדד, בספרו "ויקהל משה": מדוע הקדוש ברוך הוא לא גילה ליצחק אבינו עליו השלום שיעקב הוא הראוי לברכה, ועשיו הוא רשע ואינו ראוי לה? ותירץ, שהקב"ה סובב שיצחק אבינו יבחר בעשיו, ולמעשה יעקב הוא שיקבל את הברכות, ועשיו יקבץ להרגו, ויעקב יצטרך לברוח לחרן - ושם ימצא את זיווגו... ועוד, שהיה זה ענין עונש ליצחק אבינו עליו השלום. שמכיון

"ויהאב יצוק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב" (כה,כז)

כתב בספר "מעש"ת" מהר"ן מרופשיץ זצ"ל: יצחק היה עולה תמימה, תמיד מובדל ומופרש מן העולם, ולא העלה כלל על דעתו, כי אפשר להערים ולרמות. לפיכך כאשר שאל אותו עשיו: "היאך מעשרין את המלח ואת התבן" - סבור היה, כי באמת ובלב תמים שואל זאת עשיו, ומשום כך רחש לו אהבה יתרה. אבל רבקה הרי נולדה במחיצתם של רמאים. אחיה היה לכן הארמי, וכבר הכירה היטב את טיב העולם, שאפשר לשאול שאלות כמדקדק במצוות ולהיות בעת ובעונה אחת עשיו הרשע... לפיכך אהבה את יעקב, אשר בו הכירה את האמת לאמיתתה...

(תורת הפרשה)

"ויהאכל וישת ויקם וילך ויבו עשיו את הבכורה" (כה,לד)

כתב בספר "אבני אזל": כך היא דרכו של עשיו, שהוא מוכר בעד הזליה את כל הקדוש והיקר.

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

אבינו, שעוררו את אבימלך מלך פלישתים לשלחו מארצו. "לך מעימנו", אמר לו. אך לא ארכו הימים, ובא לבקש את סליחתו... בהקשר זה נספר את הסיפור הקשור בגאון רבי רפאל דאבוש זצ"ל. פעם הלך רבי רפאל ברחוב היהודים, בטריפולי. לפתע נקרה על דרכו גוי אלים, שהיה בעל זרוע ומקורב למלכות. הלה החליט להתעמר ברבם של היהודים, עצרו ושאלו בבזו: "מי אתה?". הגאון רבי רפאל, עניו ושפל ברוך כדרכו, ענה במילותיו של אברהם אבינו: "אנכי עפר ואפר!" לתשובה כזו לא פילל. הוא נבוך, והפטיר: "הסתלק, לך מעימי!" והחווה לו תנועת ביטול בידו. הרב המשיך בדרכו ואותו גוי הלך לביתו, ולפתע חלה במחלה אנושה. גופו התמלא במים, בשרו הפך לבצקת, וכל הרופאים נילאו מלרפאו. הוא פירפר בין החיים והמות, נאבק על כל נשימה. בא אליו אחד מחכמי דתו, ושאלו: "כלום עשית מעשה רע?", הרשע הארור לא יכול היה להזכר במעשה רע שעשה מימיו... הלה המשיך ושאלו: "האם פגעת באדם קדוש לאחרונה?". הרהר הגוי ונזכר: "יום אחד עברתי ברחוב היהודים ונתקלתי ברבם. שאלתיו מיהו, וענה לי: עפר ואפר. או אז אמרתי לו: גש הלאה..." אמר הקאדי: "אכן, נודע הדבר! עתה ידעתי בשל מי הרעה שהתחוללה על ראשך! אם רצונך להבריא, עליך למהר ולבקש את סליחת הרב!". מיהר הגוי ושלח את ילדיו אל הרב ובידם תשורות יקרות ערך. מאן הרב לקבל את מתנותיהם, אך שמע לבקשתם שייסלח לאביהם. עמד, הניח ידו על עיניו ונשא תחינה. שתי מילים אמר, ולא יסף. ואז פקח את עיניו ואמר לבנים: "לכו לביתכם!". הם שבו לביתם, והגוי קם ממיטת חוליו והבריא. והוא ובני ביתו השכימו לבית הצדיק, להודות לו ולבקש את סליחתו על פגיעה בכבודו. והיה הדבר למופת, לקידוש שם שמים ברבים, בין בעם ישראל ובין בעמים!

(מעין השבוע)

הגאון רבי אברהם פטאל זצ"ל, מגדולי ארם צובא היה. בגיל שתים עשרה התייתם מאמו עליה השלום. אביו נותר עימו ועם שתי אחיותיו הפעוטות, כשהוא עמוס חובות כבדים עקב מחלתה הממושכת של האם. בצער ובכאב שוחח עם בנו הגדול. יודע הוא שחשקה נפשו בתורה והיא משוש חייו, אך מה יעשה ומצבו אינו מאפשר לו להמשיך ולשלם שכר לימוד עבורו... לא זו בלבד, אלא שהוא מבקש מבנו שיטה שכמו לפרנסת בני הבית, ויעזור בפרעון החובות. אם ישארו לו זמן וכוח, יוכל להקדיש עתים לתורה... "ההכרח לא יגונה", והילד הסכים לצאת לעבוד. ברם, בטרם מצא עבודה תקפתו מחלה ומצבו הלך והחמיר. הרופא שהוועק הודיע שהמחלה אנושה ואין בידי לעזור... אך הילד לא היה החולה היחיד באותה מחלה. בנו של אחד מעשירי העיר לקה בה אף הוא, ואביו הזעיק את בכירי הרופאים מאירופה. הגיעו, בדקו את הנער, הודיעו אף הם שאין למחלה זו רפואה! חשכו עיני רבי פטאל. הלך לרבני העיר וביקש: "אנא, העתירו לרפואת בני. למה תלקח ממני אם על בניו?". בייאוש פנה אל הרופא, וביקש לשמוע האם אפשר כל תקוה. אמר הרופא: "תרופה אין, אבל לפעמים מתאושש החולה ונרפא. ברם, ככל הנראה לא כך יהיה לבנך". נחרד האב. "מדוע תאמר כן", שאל. והרופא ענה: "כי עיני הנער כבויות, רצון החיים אבד לו"... מיהר האב לביתו, ובנו אכן שוכב ועיניו כבויות. אמר לו: "נדרתי נדר, אברהם, אם תקום מחולי זה, תמשיך ללמוד כאוות נפשך. מיד זהר אור בעיני הנער וחיוך זרח. תוך כמה ימים התאושש וקם מחוליו, בסמוך להלוותו, של בן העשיר. שב לשקוד על תלמודו, והיה לגדול בתורה, זולה ומשקה לעדרים וזכות הרבים תלויה בו!

ע"פ

הגאון רבי רפאל דאבוש זצ"ל, כיהן כראש בית הדין בטריפולי שבלוב לפני כמאה שנים. בפרשת השבוע קוראים אנו על קדושתו והצלחותיו של יצחק

זוידת השבוע

הבא משני מקומות כפרשתינו, הוכחה חותכת וברורה נגד הכופרים.

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נמנה יוגרל (אחת לחודש)
אוגדן של עלוני ישא ברכה

והייתם לי סגולה

סגולה ליוולדת המקשה ללדת, לומר "מזמור לתודה" (תהלים ק') וכן לתמוך בתלמידי חכמים מכספה, ועל ידי זה תלד בנקל.

(הבית היהודי - שמירת הנפש)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זמנך הבנים

ירידת הדורות וסכנתה

הגאון רבי יוסף פאצנובסקי מפאביאניץ מביא בספרו הנודע "פרדס יוסף": מספרים מאחד שהיה לו בן באמריקה בימיה הראשונים של גלות זו, שהיהדות היתה בה בשפל. וכתב לו אביו, שיכתוב לו את האמת על הנהגת ביתו בענייני יהדות. הבן שהיה טרוד בעסקיו, השיב לאביו בלשון קצרה: "אני בטוח בעדי ובעד נכדי, אך על בני אני מסופק". מכתב שכזה היה כחידה שתומה אצל האב, עד שלבסוף הבין את כוונת בנו, והיא שעל עצמו הוא בטוח שישאר נאמן ביהדותו, על נכדיו הוא גם בטוח שיהיו גויים גמורים, אבל רק על בניו עדיין מסתפק, מה יהיה מצבם לכשיעמדו על רגליהם.

והן אמת שליבנו יוצא לראות את ההתדרדרות הרוחנית הקורת הן במחנינו והן ברחוב המתירני. אין בושה ואין ערך לכלום. והשאלה זועקת: מה יהא על ילדינו? על מי יגדלו ומה יראו?

חובתינו להעמיס על עצמינו מטענים של יראת שמים כדי שישפיעו הדברים על יושבי ביתינו.

חובתינו להתמסר ולהיות לדוגמא אישית של עוף טהור השוחה נגד הזרם, לעצור את הירידה המוכרחת רק לקצב איטי יותר. ועל ידי תפילות ומעשים, ייטיב ה' עימנו. ישוב ירחמנו ויגאל אותנו בגאולת עולם, אכי"ר.

שלום בית

הזסד האמיתי

בספר "עולם חסד יבנה", הביא שדמות פלא של יהודי בעל לב רחב ומכניס אורחים מיוחד במינו, היה הגביר רבי צבי גולדבלום זצ"ל (תרמ"ב-תרצ"א) מעשירי לונדון. באיזור היבר ניו-פארק קנה מלורד אחד בית גדול מוקף בחצר וגן נחמד, ויסד בתוכו נוסף על דירתו, בית-כנסת ובית הכנסת-אורחים. לצורך כך שכר אישה עם בנה שיבשלו מדי יום עבור אורחיו, ושילם להם חמש לירות שטרלינג לשבוע. תמיד כשבא אורח מצא את סעודתו מוכנה לפניו, גם אם בא פתאום. בימות החול היו מתאכסנים בביתו כתרסר אורחים באש"ל מלא, ובשבת כעשרים וחמישה. לאורחיו סיפק מזונותיהם ביד רחבה. לשבת התקין כל מיני סוגי דגים, מבושלים ומטוגנים, כל אחד לפי טעמו. עופות שחט לרוב. משקה ובירה חילק כמים. כל ערב כששב מעסקיו, היה נכנס לאורחיו ומתעניין בהם. תמיד אהב להמצא בחברתם ונהג לסעוד עימם כאחד מהם. לא היתה הגבלה למשך האירוח בביתו. יש שהתעכבו שבוע, יש חודש, יש שלושה או ארבעה חודשים, או אפילו חצי שנה, ובעל הבית לא אמר די. על אף עושרו העצום, נהג בענוה ובשפלות רוח. מלבשויו היו בשיא הפשטות, כי אמר: "חבל לבזבז מעות על בגדים חדשים, עדיף לתיתם לאורחים שלי"... מעשה שנכנס אליו שלוחא דרבנן זקן מפולין. הוא קיבלו כדרכו בשמחה. תיכף ערך לפניו את השולחן, ובראותו כי הינו עייף מטורח הדרך, הודיע לו כי בסיום סעודתו יעלה למעלה בבית וימצא שם שתי מיטות מוצעות, אחד עבורו והשני בשביל אורח שני. כשסיים הלה ארוחתו, טעה ונכנס לחדר השינה של בעל הבית עצמו. כשבא רבי צבי לישון, נוכח לראות כי לא נשאר לו ולאשתו מיטות פנויות. לא רצה להעירו, הלכו לישון בחדר אחר על גבי ספסלים. והזהיר שלא יגלה אדם לאורח על טעותו כדי שלא יתבייש... לימים ערך חתונה לכלה עניה, והיה מרקד ומשמח. הוא יצא משם מיוזע, הצטנן וחלה בדלקת ריאות, ובליל פורים תרצ"א פרחה נשמתו היקרה. אמרו עליו שהיה בו ניצוץ של אברהם אבינו. קרא עליו ההוא ספדנא: הכי קרא שמו "גולד-בלום", כי אכן היה פרח זהב בגן ישראל!

למדנו עד היכן צריך להתאמץ בעבור חסד. ואם נהיה כנים נשאל את עצמינו האם היינו מתאמצים כך עבור בן/בת זוגנו? אם כן אשרינו. אך אם לא, נזדרז ונאמץ לעצמינו כקבלה טובה להרבות בחסד האמיתי - הוא החסד עם בן/בת זוגינו כלשון מהרח"ו, ונירש טובה וברכה בזה ובבא.

אמרי שפר

- הרה"ק רבי נח מלכוביץ אומר: מה קשה דרכו של אדם: אוכל הוא תפוח בקליפתו - נקרא בעל תאוה, בלי קליפתו - נראה כבעל גאוה.
- הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי אומר: זועקת האדמה לאדם: מדוע אתה דורסני, דורך עלי? כלום טוב אתה ממני?
- ה"חפץ חיים" הקדוש אומר: אדם לא צריך לתת לנשאו לגובה שהוא מעלה משיעור קומתו.
- הרה"ק רבי אברהם מסלונים אומר: אין היצר שולט אלא בגסי הרוח וכדי להינצל מידי - יש קודם להכניע הגאות.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

פרי - כי שורשיו עמוקים ואיתנים. והרשע כקש שדוף, כי שורשיו תלושים וקלושים... נפלאים הדברים, ושורשם - בפרשתינו. יעקב איש תם יושב אהלים. עד גיל שישים ושלוש היה שתול בחצרות ה'. כשרדף על נפשו וחיוב היה ללכת לחרן - נטמן י"ד שנה בישיבתו של עבר. לשם מה? כדי להעמיק שורשים, כדי להתחזק ולהחזיק מעמד בניכר! לפיכך יובן, כמה משאבים יש להשקיע בחינוך הדור הצעיר לחיי תורה ומצוות, ולהשריש בהם אמונה איתנה. שהרי עומדים הם להיות לאנשים, להתמודד מול עולם דורסני, קשוח, מושחת ומשחית. מול אוירה עכורה כל כך, ולנוכח מדוחים מסוכנים כל כך - חייבים לחסנם מקודם, מוכרחים לציידם בשורש איתן לפני שישלחו להתמודדות הקשה כל כך! ואין זה הכל. התורה הקדושה דאגה שיוקצו לנו תקופות מוזמנות של התחזקות והתחשלות, אשר בכוחן נוכל להתמודד כראוי. תקופות של העמקת שורשים לפני "הנסיגות בבית לבן הארמי". באור כזה נוכל לראות את יום השבת שלפני ששת ימי המעשה: יום של תפילה ולימוד תורה, יום של קדושה והתעלות, אורה ורוחניות, שמעניק כוחות וממלא מצברים לקראת ימי החולין. ובאור כזה נוכל לראות את שעת התפילה בבוקר, לפני שפונים לעבודת היום המתישה והשוחקת: שעה של התקרבות לבורא עולם, של עמידה לפניו, של קדושה והתחשלות. כל זה הספיק בזמנים כתיקונם. אבל בתקופתנו, כשהחושך מכסה ארץ ויש נסיגות ומדוחים, חילון וטומאה - אין די בכך, בשבת ובתפילה, ויש להתחזק בשיעורי תורה, כיעקב אבינו שהתחזק בלימוד התורה לפני שהלך אצל לבן. רק שיעורי תורה יקנו איתנות ושורש: "אני חומה - זו תורה" והיא לנו למחסה ולעוז!

(מעין השבוע)

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל סח סיפור מעשה. שני רעים הלכו בשדה, וראו שיח ענף. שאל האחד את רעהו: "אמור נא לי, מה גובהו של השיח?". אמד השני את השיח, וחשב: גובהו כקומתי. אמר: "מטר ושבעים". ענה החבר: "ואני אומר, שניים וחצי מטרים!". צחק הלה, איך אפשר לומר כן? אמר החבר: "שניים וחצי, לא פחות. אתערב על מאה שקלים!". מובן שהלה הסכים. הריוח היה בטוח. הוא מיהר לביתו להביא סולם וסרט מידה. בינתיים, לא חבק חבירו את ידיו. מיהר והביא מעדר, וחפר כמטר לעומק. מסועפים היו השורשים, עמוקים ומושרשים, וכשהלה הגיע עם הסולם והמידה - נאלץ להודות בהפסדו ולשלם את דמי ההתערבות... הבין שהופל בפת, אך ניחם עצמו שהנה למד תחבולה. אם ישתמש בה בתבונה, ישיב לעצמו את דמי ההתערבות בכפליים. לימים הלך אותו מפסיד עם חבר אחר, והחליט לעשותו קורבן. עברו ליד שדה קמה. גבוהים היו השיבולים, והוא שאל את חבירו: "אמור נא לי, מה גובהם?". אמר החבר, הן מגיעים הם לי עד חלצי. נענה ואמר: "כמטר לגובה". צחק הלה: "לא פחות ממטר וחצי!". לגלג עליו חבירו. עשה עצמו כנפגע, ואמר: "מוכן אני להתערב על מאתיים שקלים!". למה לא, ההתערבות בטוחה. רץ החבר להביא סרט מידה, ובינתיים פנה הלה להביא מעדר, ושמה: עכשיו יפצה עצמו בסכום כפול על הפסדו! עמל בפרך לחפור סביב לקמה, אך, אבוי, אבוי! חפר מעט והתבואה נתלשה, כי שורשיה מעטים וקצרים הם... שב החבר עם סרט המידה, מדד את השיבולים הרבוצות - ושלשל לכיסו את דמי הזכיה. והלה מורט שערותיו, גם הפסיד בראשונה, גם עמל בפרך, וגם הפסיד עתה כפליים... כך, אמר ה"בן איש חי" זצ"ל, הצדיק נמשל לעץ שתול על פלגי מים, והרשע כמוץ אשר תדפנו רוח, אבל עיקר ההבדל ביניהם - הוא בשורשים שיש להם! הצדיק הוא כעץ מניב

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ בזכות ג' דברים נברא העולם: בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות ביכורים.
- ✓ חמשת מיני תבואה חייבים בחלה, ואלו הן: חיטה, שעורה, כוסמת, שיבולת שועל, שיפון.
- ✓ שיעור הקמח שמתחייב בהפרשת חלה בברכה - אלף שש מאות שישים ושישה גרם וחצי. וממדת חסידות טוב להפריש חלה בלא ברכה - משיעור אלף שש מאות וחמישה עשר גרם ושליש.
- ✓ לפני שתפריש תברך: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להפריש חלה תרומה". ולאחר הברכה תפריש ותאמר: "הרי זו חלה". ואין שיעור להפרשה, ולכן לוקחים דבר מועט מאוד. ואחר כך שורפים אותה באש מפני שהיא טמאה. וכשאין אפשרות לשורפה, כורכה היטב בנייר ועושהו ככלי בתוך כלי זורקה לאשפה.
- ✓ טוב להמתין מלהפריש חלה עד לאחר גמר הלישה - כשתיעשה העיסה גוף אחד. ואם לא הפרישה ואפתה - מפרישה מן הפת לאחר האפיה.
- ✓ העושה עיסה כדי לבשלה או לטגנה, מפרישים ממנה חלה בלא ברכה, ואם רוצים לאפות קצת ממנה מפרישים בברכה, והלש עישה בחלב ללא מים - מפריש בלי ברכה.
- ✓ עשתה שתי עיסות, ואין בכל אחת שיעור, אם נוגעות העיסות זו בזו עד שנדבקים מעט - מצטרפים, ואם אינם נדבקים והם בסל אחד, הסל מצרפם, ואפילו אחר שנאפו ונעשו פת מצטרפים, אבל אם נתנם על טבלה שאין לה שפה מסביב, אין מצטרפים, ולכן כשמצרפם בכלי, יזהר שלא יצא דבר למעלה מדופני הכלי, ואם מכסה את הפת במפה, הרי זה נחשב ככלי ומצטרפים.
- ✓ אם לאחר שהוציא את הפת מהתנור, הניח את הפת על לוח או על גבי קרקע או בכל דבר שאין לו תוך, ורק לאחר מכן הניח אותו בסל, בכל זאת הסל מצרפם, ואין צורך לתת מהתנור לסל באופן ישיר.
- ✓ אם יש בכל עיסה שיעור, ורוצה להפריש מזו לזו, אין צורך בצירוף כלי או בנגיעה, אלא כיון ששתיהן לפניו - מפריש מזו על זו.
- ✓ היה אוכל בשבת, ונזכר שלא הופרש חלה מהלחם, אם הוא בארץ ישראל לא יאכל ואין לו תקנה להפריש אפילו במחשבה, ולאחר השבת יפריש על מה שאכל בטעות בשבת. ובחוץ לארץ ישייר כיכר או חציו ממנו כדי שיפריש ממנו חלה בחול, ויכול להמשיך ולאכול.
- ✓ שכח להפריש חלה בארץ ישראל מערב יום טוב והגיע יום טוב, יש להקל להפריש ביום טוב בשעת הדחק - כשאי אפשר לו להשיג לחם מאחרים.
- ✓ חלה שנתערבה בעיסה, יכול להשאל עליה (דהיינו שישאל לחכם עליה ויתיר לו כנדר), ואף על פי שבשעת הפרשת החלה בירך על הפרשת חלה, והרי החכם עוקר הנדר מעיקרו, בכל זאת אין בזה חשש ברכה לבטלה, וכשחוזר להפריש חלה אחרת, אין צריך לחזור ולברך. ואם האישה בעצמה הפרישה את החלה, נכון הדבר להצריך גם את הבעל וגם את האישה לשאול. וכל זה כשאפשר לעשות זאת בנקל ואין טירחה בדבר, אבל אם הזמן דחוק כגון בערב שבת שאי אפשר להמתין לבעל או באופן אחר, די שהאישה תשאול לבדה.
- ✓ יש נשים שדרכן ללוש שתי עיסות, אחת בלילתה עבה שאופים אותה למיני מזונות, ואחת בלילתה רכה שאופים אותה ככרות לחם, אסור להן להפריש חלה על אחת מהן ולברך, ולאחר שעה להפריש על השניה ולברך, כי היא ברכה שאינה צריכה, ולכן עליהן להפריש משתיהן יחד בברכה אחת.

(הבית היהודי - חלק א')

העלון מוקדש
לעילוי נשמת
דוד בן שלום כהן
ד' בכסלו
ת.נ.צ.ב.ה

